

cors 2012-2013

avaloracion diagnostica educacion segondària obligatòria competència comunicatiua: aranés

Nòm e cognòms

Grop

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Ensenyament**

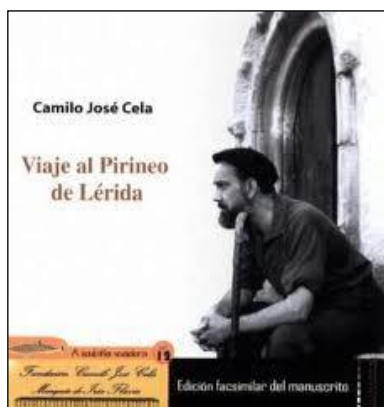
Amb la col·laboració del Conselh Generau d'Aran

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

Tèxte 1: De camin tà Vielha

Lieg eth tèxte damb atencion e respon es questions mercant ua X ena casa corresponenta.

D'Escunhau a Vielha non i a guaire mès de mieja lèga caminant. Es distàncies araneses, compdades sense gesser-se deth camin, son tostemp ben domestiques e accessibles, ben cuertes e ara escala der òme normau. Betren se tròbe enes pòrtes de Vielha, e lèu lèu illuminat pes sues lums; mès Betren non semble cap un barri, ei mès lèu un rustic poblet d'origina medievau.

Era glèisa de Sant Estèue, en Betren, ei ua des mès polides de tota era val. Es autors li dan fòrça valor e diden que siguec capèla romanica, reformada en sègle XIV.

Vielha ei ben apròp, a on acabe ua costeta que baishe e que hè un romango cap ara mitat. Ei de net e, deuant e formant un triangle ben proporcionat, se ven es lums de tres pòbles: er un, gran e baish; er aute, mès petit, ara dreita e un shinhau mès ensús, e eth

darrèr, ara esquèrra, minuscül e encara mès naut. Ara lum deth solei, eth viatjaire aguesse sabut, pera sua siloeta –com es batèus en nauta mar-, qu'es tres pòbles dera val èren Vielha, Gausac e Casau.

Eth camin ei avient e, damb era fresqueta dera net, ei ua passejada. Vielha ei apuprèt en centre dera Val d'Aran, es poètes diden “en còr”. En temps dera prumèra guèrra carlista, er an 1836, eth ministre Pascual Madoz manèc lheur un castèth, probablament eth darrèr dera istòria d'Espanha, en ticolet dera Santa Creu, entà per'mor de defensar era vila des atacs. Eth fòrt se des-heigec per orde deth govèrn er an 1842.

Vielha s'acorròpe ara esquèrra deth Garona e ei partida en dus per arriu Nere, damb ues aigües, diafanes com eth veire, que dèishen veir eth lhet de neri e fini calhaus; es trueites der arriu Nere tanben son neres, dilhèu per mimetisme.

Er arriu Nere ei aigua que baishe, sautant com un crabòt, deth pòrt de Vielha e des barrancs des Capèles. Ei affluent deth Garona e se tròbe damb eth entre es cases, com dus camions (tanpòc des mès grani, dilhèu valerie mès díder dues camionetes) que se trapen sense avertir.

Camilo José Cela, *Viaje al Pirineo de Lérida*, 1965 (Tèxte adaptat)

1 Ena Val d'Aran es distàncies son:

- a. medianes.
- b. dificiles.
- c. extenses.
- d. accessibles.

0-1

2 Eth pòble de Betren siguec fondat...

- a. ena edat mieja.
- b. eth sègle XX.
- c. eth sègle XIV.
- d. Non se sap.

0-1

Tèxte 1: De camin tà Vielha

3 Es tres pòbles dera val son ordenadi de...

- a. menor a major.
- b. mès vielh a mès modèrn.
- c. major a menor.
- d. mès apròp a mès luenh.

0-1

4 Perqué eth viatjaire non distinguís es tres pòbles dera val?

.....

0-1

5 “En nauta mar” (mots soslinhadi en tèxte) signifie:

- a. en miei des andades gigantes.
- b. en ua terribla tempèsta.
- c. ath miei dera mar, luenh dera còsta.
- d. en ua mar grana.

0-1

6 Eth castèth de Vielha se bastic en sègle...

- a. XIV.
- b. XV.
- c. XIX.
- d. XX.

0-1

7 ¿Guaire ans durèc eth castèth de Vielha?

.....

0-1

8 Segontes eth tèxte, es trueites der arriu Nere son neres coma...

- a. es pèires deth lhet der arriu.
- b. era net.
- c. era oscuretad.
- d. eth carbon.

0-1

9 Ditz s'es frases que seguissen son vertadèras (V) o fausses (F).

	V	F
a. D'Escunhau a Vielha i a ua lèga.	☐	☐
b. Era glèisa de Sant Estèue ei era mès polida de tota era val.	☐	☐
c. Es aigües der arriu Nere son ben clares.	☐	☐
d. Eth lhet der arriu Nere ei escur.	☐	☐

0-1

0-1

0-1

0-1

Tèxte 1: De camin tà Vielha

10 Mèrca eth mot adequat ena proposicion: “Eth viatjaire arribèc tard; _____ non podec visitar es tres pòbles”.

- a. perque.
- b. per aquerò.
- c. dat que.
- d. ja que.

0-1

11 Quin ei eth tèma principau deth tèxte?

- a. Es carrèrs de Vielha.
- b. Es entorns de Vielha.
- c. Era glèisa de Sant Estèue.
- d. Er arriu Nere.

0-1

12 “Eth viatjaire” que se nomete en tèxte se referís...

- a. a un torista.
- b. ar autor.
- c. a quinsevolh viatjaire.
- d. Non se sap.

0-1

Tèxte 2: Era Val D'Aran, un país de legendes

Lieg eth tèxte damb atencion e respon es questions mercant ua X ena casa corresponenta.

Passejar pes pòbles e enclavaments dera Val d'Aran encantarà ath visitant non sonque pera beresa des sòns paisatges, senon tanben pes magnifiques legendes que i perviuen, quauques ues entorades d'ua cèrta ficcion e d'outes de ben vertadères, qu'acaben convertint era experiéncia en quauquarren de magic. Ua bona part d'aqueres legendes e credences s'an remassat enes tradicions e dances araneses mès populares, que se celèbren cada an deuant de visitants e toristes expectants, que demoren captivadi peth sòn sabor autentic.

Eth cicle annau des sasons ei era origina de fòrça celebracions, e era fin der iuèrn a estat tostepm un eveniment fòrça celebrat, ja qu'anunciaue er acabament deth hered e dera escassetat. Era embrionària primavera ère portadora d'ua vision optimista e alègra deth mon e daue pas a ua hèsta ben estenuda per toti es Pirenèus e ben arraizada tanben ena cultura gascona en generau. Era prumèra hèsta populara que se celèbre en Aran ei era de Magràs, entà Carnaval, e ena primavera e estiu cada pòble celèbre era sua hèsta major. Tanben se consèrven quauques pregàries e santets, com en Bossòst o Montgarri. Era cremada deth Haro en Arties e Les entà Sant Joan s'empòrte era popularitat, que non supèren tanpòc es hèires de bestiar de tardor, com era de Salardú, Vielha e Les.

Eth holet e era màgia deth huec

En Les e en Arties se consèrve era tradicion de cremar un auet era net mès cuerta der an, era deth solstici d'estiu, era vesilha de Sant Joan, e se tracte d'ua costum millenària que se cristianizèc, mès damb origines que se situen en ua tradicion celtica. Era legenda conde qu'en crear-se eth mon, un holet siguec refusat tant deth cèu coma der infèrn per dolent, e demorèc ena val, e des d'alavetz es vesins estenen es tidons alugadi deth Haro per carrèrs e camins, e dancen ath torn ath son des acordeons, entà hòrabandir aqueth mau esperit. Totun era explicacion dera cremada deth Haro que hè era tradicion celtica ei qu'era cendre deth tronc fertilize era tèrra e damb açò auguren bones cuelhetes.

Era arròca des nau horats

Er itinerari qu'arrinque deth cu deth carrèr a on actuaument ei plaçada era Oficina de Torisme de Vielha e puge, parallèl ath riu Nere, cap ath Pòrt de Vielha peth dessus deth tunèl, tanben ei entorat d'ua legenda qu'explique era dedicacion dera glèisa parroquiau a Sant Miquèu. Conde era tradicion orau qu'en aguest camin se trobèren eth diable e er arcange Sant Miquèu e se disputèren eth domeni dera val, pera quau causa pactèren jogar-se-la a sòrts. Decidiren lançar pèires en malh deth deuant (per a on actuaument passe era N-230) e guanhèc er arcange per 9 a 1, demorant atau era Val d'Aran jos era custòdia celestiau. Era gent de Vielha dediquèc per açò era sua parròquia a Sant Miquèu.

Eth gigant Mandrònius

D'outes legendes dera Val d'Aran an indicis que i a bèra causa de vertat, com era deth gigant Mandrònius, qu'asseguren que lutèc contra es invasors romans. Viuie amagat en ua còva apròp de Betlan, e acabèc es sòns dies en Garòs, a on ordenèc as sòns òmes que catèssen era sua hòssa. A mejans deth passat sègle XX un vesin deth pòble en tot catar trobèc es rèstes d'un esquelet de grana estatura, e asseguren que fòrça ans era imponenta torre deth campanau de Garòs sauvèc era calavèra que s'atribuís ath gigant Mandrònius. Quauqui guides aranesi includissen enes sòns itineraris culturaus era visita dera còva a on visquec eth brave gigant Mandrònius, e expliquen detalhs dera sua polida istòria.

<http://www.visitvaldaran.com> (Tèxte adaptat)

Tèxte 2: Era Val D'Aran, un país de llegendes

1 Era Val d'Aran agradarà as visitants pes llegendes que i perviuen e per...

0-1

2 Era paraula *embrionària* (soslinhada en tèxte) signifie:

- a. alègra.
- b. florida.
- c. doça.
- d. neishenta.

0-1

3 Era cremada deth Haro ei ua costum d'origina...

- a. cristiana.
- b. cèlta.
- c. gascona.
- d. non se sap.

0-1

4 Qué ei aquerò que mès influís enes celebracions tradicionaus dera Val d'Aran?

- a. Es temperatures.
- b. Es credences religioses.
- c. Es bones cuelhetes.
- d. Es sasons der an.

0-1

5 Ditz quina d'aguestes definicions NON correspon ath holet:

- a. un esperit.
- b. eth hilh de Holh.
- c. un hadet.
- d. un dolent.

0-1

6 Segontes eth tèxte, quina d'aguestes hèstes ei mès populara?

- a. Magràs.
- b. Era pregària de Montgarri.
- c. Era hèira de Vielha.
- d. Era cremada deth Haro.

0-1

7 Quina des tres llegendes ei era mès realista? Perqué?

.....
.....

0-1

Tèxte 2: Era Val D'Aran, un país de llegendes

8 Ditz quin ei eth nèxe adequat ena frasa: “_____ hè bon temps, haram ua grana hèsta ar aire liure”.

- a. Entà per mor.
- b. Quan.
- c. Se.
- d. Encara que.

0-1

9 Ditz quina d'aguestes paraules **NON** a eth madeish significat que “hòssa” (soslinhada en tèxte).

- a. Sepulcre.
- b. Clòt.
- c. Fossil.
- d. Sepultura.

0-1

10 Ditz s'aguestes afirmacions son vertadères (V) o fausses (F).

	V	F
a. Totes es legendes son fictícies, sense cap de basa ena realitat.	☐	☐
b. En Les se consèrve ua pregària.	☐	☐
c. Es hèstes mès populares son es cremades deth Haro.	☐	☐
d. En Arties se celèbre ua hèira de bestiar.	☐	☐

0-1

0-1

0-1

0-1

Expression escrita

EXERCICI D'ORTOGRAFIA

1 Completa es paraules deth tèxte plaçant era letra o letres (e er accent s'en cau) en espaci vuet corresponent.

- a. Quan hèsqe s___t ans harà un cambi.
- b. Non pa___èc era pròva de matematiques.
- c. Ei conven___ut de qu'er arrat se'n portarà eth dent.
- d. Ei important tier en co___de era intellgència emocionau.
- e. Era husta de ceridèr cau___e mès qu'era de herèisho?

0-1

a

0-1

b

0-1

c

0-1

d

0-1

e

Expression escrita

EXERCICI DE PUNTUACION

2 Plaça es 10 signes de puntuacion adequats (virgula, punt, punt e virgula, punt e apart, punt e seguit, signe d'interrogacion o exclamacion, punts suspensius, etc.). Quan metes un punt o un punt e a part, as de méter en majúscula era prumèra letra dera paraula que seguís.

- Escota ___ Joan ___ es mèns amics vòlen hèr ua excursion tath Montludè aguest dissabte ___ i vòs vier ___

- M'agradarie ___ de vertat ___ mèns non sabi s'es mèns pairs me i deisharàn anar ___ Jusèp ___ ja sabes que les è d'ajudar en restaurant ___ tà quina ora gessetz ___

0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Redaccion

Escriu entre 10 e 15 línies. Se n'escrives mens de 10, non se te corregirà era redaccion e se veirà afectada era tua puntuacion.

Te recomanam que seguisques aquest procediment:

1. planificacion, esquèma des idies que desenvoloparàs.
2. prumèra version dera redaccion.
3. revision, correccion e version definitiva.

TÈMA: Vau era pena conservar es tradicions deth país?

0-1-2
-3-4

A

0-1-2
-3-4

R

0-1-2
-3-4

S

0-1-2
-3-4

L

0-1-2
-3-4

O

0-1-2
-3-4

M

0-1

P

Fòrça gràcies pera tua collaboracion